

אוצרות קאמארנא

יו"ר ע"י מכון 'אוצרות קאמארנא' שע"י מרכז מוסדות קאמארנא • בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א • בית שמש

אבני אוצר

וירא בלק בן צפור וגו' (כב, ב).
בן צפור ממש, שיהיה עושה מכשפות בצפור להמשיך לו ידיעה, כי יש צפור בקדושה, שסודו ש"ע נהורין דעת דמשה ע"ה החיים כידוע, ויש נגדו צפור בקליפה, מוחין דקליפה הארה של טעות קליפות נגה, וסובר שאין כמותו בעולם, כמו שאמר **רבינו אלימלך הקדוש [מליצנסק]** כי לא הכל מה שמאיר יש לו שויו, כי יש עץ נרקב ומאיר באישון לילה ואינו שוה כלום. ומוסר גדול יש בזה, כי לפעמים יש הארה של טעות, והסימן, שתופס גאווה וסובר שאין כמותו בכל העולם קליפות נגה.

(היכל הברכה דף קנא ע"א)

הנה עם יצא ממצרים וגו' (במדבר כב, ה).
הנה בלק אמר לבלעם 'עם יצא ממצרים', שמעתי מדקדקים וכי לא ידע בלעם שישאל יצאו ממצרים הא בלעם היה מיועצי פרעה ויושבי שולחנו כאחד השרים ומה השמיע לו בלק (מס' סוטה דף יא ע"א). אך שמעתי לתרץ דבלק רמז זאת לבלעם שישאל אינם ח"ו מזרע האבות, ש"צא ממצרים" פירושו שנולדו מהמצרים ח"ו שעל גופם שלטו על נשיהם עאכ"כ, א"כ שפיר לא ירא בלעם לקללם כי יחול עליהם הקללה כי אינם מזרע האבות שנאמר עליהם ומקללך אזור (בראשית יב, ג). וזה השיב לו בלעם 'כי מראש צורים אראנו' (להלן כג, ט) היינו שהוא רואה שעם ישראל המה מזרע יעקב אע"ה מובחר שבאבות שלא יצא פסול מזרעו מטעם שלימה, 'ומגבעות' שפירושו אמהות 'אשורנו', שרואה שהמה מזרעהאמהות, 'הן עם לבדד ישכן' שהגם שהיו במצרים לבדד אעפ"כ 'ובגוים לא יתחשב' שלא יתערבו בגוים ח"ו, ושכנו במצרים 'לבדד' שהתקדשו א"ע מלהתערב בעמים והמה מזרע האבות הקדושים ולא ח"ו כאשר אמרת עם יצא ממצרים, אך שהמה מזרע האבות א"כ לא יחול עליהם ח"ו הקללה, ודו"ק כי נפלא הוא בס"ד.

(פורת יוסף [לרביה"ק הפרי חיים זיע"א] מאמר קמו)

אם יתן לי בלק מלא ביתו כסף וזהב וגו' (כב, יח).
'מלא' חסר ואו, מזה למדנו שנפשו רחבה, כי לא היה מספיק לו גם זה למלאות תאוותו, ועדיין חסר אף במלא ביתו כסף וזהב.

(היכל הברכה דף קנא ע"ב)

ויצמד ישראל לבעל פעור וגו' (כה, ג).
ישראל טעו בענין פעור שכינו לבזות, אבל זה טעות גדול שעבודת פעור עיקר עבודתו לקבל בזיון וליסבול וזה קליפה קשה, ומשה בענוה אמתית שלו, הכניעו וביטלו מן העולם, ואם התרו בו דע שכל יותר שאתה מכוין לבזות זה הוא עבודתו, חייב סקילה, אבל ישראל טעו בזה ולא ידעו הלכה זאת, על כן כפר פינחס עליהם ויכפר על בני ישראל.

(זהר חי ח"ה דף ריג ע"א)

אוצר החיים

אוצרות הפרשה במשנת רבנו"ק מבוארים בשפה השווה לכל נפש

על משיח ועל גאולת ישראל ממה שהאתון בהמה דיבר דברים, והרי הרשע הזה שוה אליו בהמה ממש.
וכיון שנולד בשורש גדול על כן דבר הנבואה על משיח כי כן הוא שורשו שנולד בו, **משא"כ משה רבינו שהשיג על ידי עוצם קדושתו וטהרתו וכל מה שדיבר נבואת היה על ידי השגתו הקדושה, וכיון שירד ממדרגתו על ידי ערב רב ולא השיג בזכות קדושתו יחידה ששיג משיח, על כן לא היה יכול להתנבאות על משיח** והוצרך סיבת כל הסיבות לגלגל שיבוא הרשע הזה שיש לו שורש של משיח ויתנבא כבהמה בעלמא שמדברת דיבורים, וכמו האתון שלו שכן כח רוחני שלו דיבר בו ברצון הבורא אבל הוא אין לו ולא בו שום ענין דיבור, כן בלעם הרשע שוה אל האתון ממש, דוק בענין נפלא הזה ויונעם לך.

ועיין בלקוטי תורה בלעם כחו בפיו מן ההבל אשו הגדולה, והבל הזה היוצא מן הפה בסוד גדול ה' הבל ויה' אחר שיצא מן הפה מקיף את כל הגוף ומתלבשים בו נביאי מהימנא על ידי הבל שיוצא מפי יסוד קטנה ואו שקוצי"ת, וזה ההבל הוא מצד רישא דלא אתיידע שהו מטיף הכל בנבואה, ושם עתיד המלכות להתעלות ומלך המשיח יטיף משם נבואה שלו, והוא גלגולת אחת שאמר לה וסוף מטיף שהוא רישא דלא אתיידע יטיפון כי מלך המשיח יטיף משם נבואת שלו.

ולזה אמר לו בלק הרשע 'ברח לך אל מקומך' שיחזור ויתעלם אל שורשו ומקומו כבהמה בעלמא, שבהמה במה שנולד בזה ימות, ואינו יכול לעלות על ידי השגה. ועיין בלקוטי תורה ישעיה מעולם לא עלה על לב אדם שיצא מטומאה גדולה ורצוצה כל כך קדושה, וכשיבואו לעתיד יתמהו כל העולם עליהן איך אפשר זה ליתן טהור מטמא. וזהו 'שאי סביב ענין וראו' בדבר תימא המבהילו ועל ידי שורש קדושה זאת שם בשורשו היה כל דבר ה' וכל הנבואות על הגאולה העתידה. 'וזהו ברח לך אל מקומך' שורשך בקדושה ישאר, אבל אתה ונפשך ממש תאבד כי אתה כבהמה בעלמא שאין לו השארות הנפש לזכות ולחיים אמיתים אבל יהיה נפשך נידון בגיהנם לדור דור.

חכמינו ז"ל אומרים (ספרי, וזאת הברכה פיסקא שנו) 'ולא קם נביא עוד בישראל כמשה', בישראל לא קם, אבל באומות העולם קם, ואיזה זה, זה בלעם בן בעור.

רביה"ק מבאר בספרו **היכל הברכה** בפרשתינו איך יכול בלעם להשיג יותר משה, ונתנבא על ימות המשיח שלמעלה מהשגת אנוש, ואילו משה לא נתנבא על ימות המשיח. ומבאר שאכן היא הנותנת, כי מאחר שמשה רבינו ע"ה נתנבא בכח ובזכות עצמו, על כן לא היה יכול להתנבא על דרגת 'יחידה' שיתגלה לעתיד לבוא, אבל בלעם נתנבא מחמת הניצוץ האלוקי שהיה טמון בו, והוא דומה ממש לאתון אשר נפתח פיו בדבר ה', ויש יותר נס ופלא בדיבורו של בלעם מדיבורו של האתון.

וזל"ק: **כי בלעם היה נגד משה רבינו ממש, ואילו היה בחר לו דרך הקדושה היה יכול לעלות בעילוי רב כמו השגת משיח לעתיד.** וכן להבדיל משה רבינו לולא שקירב את ערב רב היה משיג כמו ששיג לעתיד, שעליו נאמר 'הנה ישכיל עבדי ירום ונשא וגבה מאד' יחידא דאצילות כמבואר בלקוטי תורה, אלא שעל ידי ערב רב נחית מדרגא דיליה ולא השיג אלא נשמה דאצילות על כן לא היה יכול להתנבא על משיח שהוא למעלה ממדרגתו.

ובלעם הרשע כיון שטימא עצמו בכל מיני טומאת היה כבהמה ולא היה בבחינת 'מדבר' כלל, אלא הדיבור היה על ידי שורש הקדושה שלו **'וישם הוי"ה דבר בפיו בלעם' בשורש הקדושה שלו, והוא לא היה אלא מעבר בעלמא, על כן הראה הקב"ה נס ופלא באתון שלו שדיבר, ולכאורה נס ופלא כזה היה ללא דבר, אלא להראות לכל שבלעם הוא בהמה ממש כאתון שלו ודבר הוי"ה בפיו אינו אלא על ידי שורשו, והוא הרשע אינו אלא מעבר בעלמא, ולא בא אליו הנבואה מצד זכות מעשיו והשגתו אלא הוא כבהמה בעלמא, שור בן יומו קרוי שור, ומה ששיג אח"כ הוא עצמו מה ששיג בן יומו, כן בלעם נולד בן יומו בכח ששיג כמו משיח, ונשאר לו מעט רושם מזה כמו שור בן יומו קרוי שור, והש"י יותר נס ופלא עשה מה שדיבר הרשע הזה נבואת**

הנהגות ומנהגי הבעש"ט הק' ותלמידיו זי"ע
מלוקטים מתורת רבוה"ק מקאמארנא זי"ע

על ידי התחזקות בימי הקטנות יזכה שוב להארה

(ב)

התחזקות לעבודה בימי הקטנות

'אני הוי"ה לא שנית' (מלאכי ג, ו). אבל לגבי חייביא אשתני ואסתתר בכמה לבושין ובכמה כיסוין, דאינון 'תהו ובהו וחשך' (בראשית א, ב), 'אסתירה פני מהם' (דברים לב, כ), וכל שאינו בהסתר פנים אינו מהם (חגיגה ה.). ושמעתי ממורי, שאם ידע אדם שהקב"ה מסתתר שם אין זה הסתרה, כי מיד בידיעה זאת 'יתפרדו כל פועלי און' (תהלים צב, י), אבל לפעמים 'ואנכי הסתר אסתיר פני מהם' (דברים לא, יח), ר"ל יסתיר שלא ידעו שהקב"ה הוא שם בהסתרה זאת. וכיוצא בזה שמעתי 'אמר א'ויב א'ירדוף [א'שיג א'חלק]' (שמות טו, ט), הם חמשה אלפין, ששם אלופו של עולם מסתתר בסוד שם 'סאל'.

ואחר שידע אדם ויאמין כלל זה, שהוא כלל גדול, שאין שום מסך מבדיל בינו ובין אלהיו, אף שהוא בחשך גדול ולבו אטום, וסובר בדעתו שאין לו תקנה חלילה, כי החשך והעצבות וטימטום הלב מכסה אותו בכל צד, (יחזק) [יתחזק] ויאמין שהשם יתברך יאיר עליו, 'כי אשב בחשך הוי"ה אור לי' (מכילתא ז, ח), ואמרו חז"ל (מדרש תהלים מזמור ה') אם לא הייתי יושב בחשך לא היה הוי"ה אור לי, כי הכל [הוא] לנסינות, ויבקש רחמים ותחנונים מבעל הרחמים שירחם עליו, ויחזק עצמו מאוד, עיין כל זה בתולדות (תחלת פרשת בראשית). דכתבתי בשם מורי, אחר שידע אדם כי אלופו של עולם הוא בכל תנועה ומחשבה ממש דבר קטן ודבר גדול, אז יתפרדו כל פועלי און, המכסין אור השכל.

עצה היעוצה, אמונה שלמה ששם אתו עמו אלהי ישראל, כי 'בכל צרתם לו צר' (ישעיה סג, ט). כי באמת ענין התגברות החשך והעצבות הוא עצמו גלות מצרים, 'וימררו את חייהם' (שמות א, יד), שהוא גלות הנשמה, במרה שחורה בעצבות, ולפעמים טועם בזה טעם מיתה, כי מתענוגי עולם הזה נפרש, וטעם אור וחיות עריבות אור עליון נסתלק ממנו, והרי לו מרירות מות, וכל זה גלוי לפני אל עולם, ויחזק עצמו וידבר לאל רכות ויבכה לפניו.

ואמר מרן אור ישראל הרב ישראל בן אליעזר, 'אנכי אנכי' (ישעיה נא, יב), כשתדע ש'אנכי' הוא 'אנכי' ואין עוד בכל תנועה, 'הוא מנחמם' בודאי. וזהו עצמו יציאת מצרים, האור הנמשך מתוך החשך הזה, ובפרט בערבי שבתות וימים טובים, שהם נקראים 'ערב', שהם החשך של שבת ויו"ט, כדי שיבוא אחר כך יתרון האור מתוך החשך (מלה"פ קהלת ב, יג), בהירות של שבת ויו"ט.

נתיב מצותיך נתיב אמונה שביל הרביעי אות א-ב

לעניים אלא לבוחן לבבות, אלא החילוק שאלו אוכלין בעולם הזה ועל ידי זה נוחלין העולם הבא שעושיין הכל בקדושה ובהתפשטות הגשמיות, ואלו יורשין גיהנם בעולם הזה תרתי גיהנם וסוף שלהם יורדין לבאר שחת ואתה לא תכיר על ידי סימנים הללו אלא בוחן לבות וכליות, ושפתים ישק ודברי פי חכם חן. (נוצר חסד פ"ה מ"ט)

עובדי ה' מתנהגים בגדלות וברחבות ומתכוונים שיתחזקו בעבודתו ית"ש

ובאמת לכמה ענינים צריכין התחזקות, כטעם ויגבה לבו, חזק ואמץ, החזיקו עצמיכם לגדולים, כמבואר בדברי מרן [בתולדות יעקב יוסף] פרשת עקב, שמעתי ממורי, שרוב ענותנותו של אדם גורם שנתרחק מעבודת השם יתברך, שמצד שפלותו אינו מאמין כי האדם גורם על ידי תפלתו ותורתו שפע אל כל העולמות, וגם המלאכים ניזונים על ידי היחודים שלו שעושה בכל דבר גשמי אכילה ושתייה ומשא ומתן ותורתו ותפלתו, שאלו היה מאמין זה ומחזק עצמו כמה היה עובד השם בשמחה ובטוב לבב מרוב כל, והיה נזהר בכל אות של תורה ותפלה ובכל דבור ודבור שמדבר לאומרה כדקא יאות וביחודים. וגם לתת לב אל מה שאמר שלמה 'אם תשכבון בין שפתים' (תהלים סח, יד), שהקדוש ברוך הוא שומר ושוקד על שפתי אדם לנושקה, כשהוא אומרה בתורה ובתפלה וביחודים בדברי העולם הזה והכל בדחילו ורחימו, ואם ישים אליו אל לבו יהיה זהיר וזריז ברתת וזיע לעבוד את בוראו, וכל תנועותיו ודבוריו ועסקיו עושה רושם למעלה, ויזהר וידקדק בכל עסקיו שיהיו לשם שמים באהבת ישראל.

מה שאין כן בהולך בחשכות השכל לומר מה אני שיהיה כל דבורי עושה רושם למעלה למעלה ובכל תנועה ותנועה, וזה הוא ענוה פסולה, עבודת פעור, כי לעבודת השם הוא שפל ונבזה, ואם מי ירצה לפגום כבודו, הוא עולה למעלה בכעס וגאווה להשתרר על זולתו, ובהיפוך עובדי השם הולכין ברחבה וברוח גבוהה, ובהתחזקות לענין עבודת השם, לעמוד בצחות ליל, ולדקדק בכל דבור התפלה לאומרה בדביקות ובשמחה, ולפעמים מרחיבין דעתם ביחודים קדושים גם בעניני הגוף, והכל לצורך גבוה, ובעניני עולם הזה שומעים חרפתם של עושי רשע המחריפין ומגדריפין, ולבם נשבר ונכנע אין ממש, מבלי לנקום ולא לנטור, והכל על ידי רוחב לבם בלב שמח מתורה ותפלה אינם מרגישים כלל וכלל בעניני עולם הזה, ואינם מרגישים כלל בחרפת אויביהם אנשי רשע ופושע, ששים רשומחים לעשות רצון קונם פועל אמת, אמן.

(נתיב מצותיך נתיב התורה שביל אות ג)

התנהגות בהרחבה כדי להרחיב דעתו לעבודת השם

צדיק גמור שנתנסה בהרבה ירירות ויסורין, באלף פעמים טעם מיתה, ועמד בכולם תקיף בהאי עלמא בלב שמח, ולא הרגיש כלל בשום יסורין ודלות ועניות מרוב אור זיו השכינה שמאיר עליו, טעם עולם הבא בעולם הזה, והיה תמיד פניו מאירין ושמחין מחדוותא דשמעתא ומהתפלה ותפילין, אזי כשכבר נודק בויכוח רב וקדוש, מנהיג עצמו בהרחבה להרחיב דעתו שלא יקטרג עליו היצר, כי הדביקות והחיות אלהות ולב שמח מתפלה ותפילין הוא ממש חיים לקדושת מות לסט"א, וכדי שלא יקטרג עליו להפילו חלילה, צריך כמה פעמים להרחיב דעתו בעניני עולם הזה, שלא יתגבר עליו הפכו. וכן התנהג רבינו הקדוש מורנו הרב רבי יחיאל מיכל מזלאטשוב, שהיו מלבושיו מלבושי מלכות, והכנת סעודתו בכל יום כסעודת המלך, ולא נהנה אלא ראות עניניו. ופעם אחד שאל אותו פרומיר נער, מפני מה הוא מתנהג כל כך בהרחבה, והשיב לו בפשטות, שצריך להרחיב דעתו לעבודת השם יתברך. (הקדמת נתיב מצותיך אות כב)

שער הגאווה (ג)

ויגבה לבו בדרכי ה' [ג]

הצדיקים מתנהגים בהרחבה יתירה ומגביהים דעתם לעבודת הש"י

ואמר מרן אור שבעת הימים אור עניניו רבינו הקדוש הריב"ש טוב, על מה שאמרו חז"ל (מס' אבות פ"ה מ"ט) עין טובה ורוח נמוכה ונפש שפלה שם שטן הפועל כל טוב, תלמידיו של אברהם ראש עולם התיקון, בהבראם, עין רעה רוח גבוהה נפש רחבה תלמידיו של בלעם ראש עולם החורבן והשחירה, ואמר התנא מה בין וכו', והקשה מרן מה בעי התנא בזה וכי לא ידענו שהצדיק נוחל עולם הבא והרשע יורש גיהנם, ומה קמשמע לן בזה דבר שהתינוקות יודעין זה, ואמר מרן הקדוש כי זה בא להורות שלא תטעה כשתראה אחד יושב בין הכיירים בבגדים בלואים ואוכל לחם במלח, ובפרט כשיושב בתענית והולך בטלית ותפילין כל היום, וכיוצא, תסבור שזה יש לו כל המדות טובות, אמת שיכול להיות שכן הוא, אבל יכול להיות שהוא רשע גמור, שכל אלה לרמות את הבריות.

וכן כשתראה אחד מתנהג בהרחבה בלבושי מלכות וכיוצא, תאמר שזה הוא רוח גבוהה ונפש רחבה של בלעם, אמת שיכול להיות שהוא כך, אבל יוכל להיות להיפך שהצדיקים מהפכים כל מדות רעות אל הקדושה, ויש לו עין רעה על עצמו, שבלבו אין חוטא בעולם כמותו, ואני ערום מן המצוות ומן התורה והיחוד, ומקיים ויגבה לבו בדרכי ה', ואתה הלה ברחבה, ומקרא מלא וישב יצחק בגר (בראשית כו, ו), עשה יישוב מעולם התיקון ותיקן את רעה גבוהה רחבה, ולזה אמר התנא אני מסרתי לך סימנים בין טוב לרע אבל אתה לא תדע מי הם ולא תכיר בסימנים הללו, אלא בוחן לבות הוא יודע ולא אתה, וההפך ביניהם איננו בחוש המוחש, אלא לפני בורא עולם גלוי מי הצדיק שירש ונוחל עולם הבא, ומי היושב והולך בטלית ותפילין כל היום וכדומה רוח נמוכה ונפש שפלה ואף על פי כן יורש גיהנם, וכל זה גלוי לה' יתברך ולא לך, לכך חזר ואמר מה בין וכו' להורות שאתה לא תכיר בין טוב לרע אלא בוחן לבות וכליות, ודברי פי חכם חן.

(זהר חי ח"ד דף קכ"ט ע"ב)

הצדיק צריך הרחבת הדעת כדי שיוכל לעבוד את בוראו בדביקות בלא שום מפריע

[עין טובה ורוח נמוכה ונפש שפלה וכו'] מה בין [תלמידיו של אברהם אבינו לתלמידיו של בלעם הרשע]. והקשה מרן אלוהי הריב"ש זצ"ל, למה לו מה בין הרי כבר נתן סימנים, ועוד וכי עד עתה אין אנו יודעין שהצדיקים נוחלים עולם הבא ורשעים יורשים גיהנם, אלא הענין שהתנא מדקדק שלא יתן מקום לטעות, כי יש צדיקים שמהפכין כל מדות רעות לעבודת ה', ויש רשעים שעושיין כל מדות טובות בשקר שלא לשם שמים, כי יש עין רעה בקדושה שאינו מספיק לו כל תורה ומצוות שלו, ויש לו עין רעה שמתקנא במעלות הקדושים לעלות במדרגותיהם, וגם רוח גבוהה ויגבה לבו בדרכי ה' הנכבד והנורא, ונפש רחבה להרחיב דעתו שיוכל לעבוד את ה' יתברך בדביקות אהבה כמו הנביאים, ולכמה דברים צריך הצדיק להרחיב הדעת, ויש רשע מאריך ורוחו ברעותו כל מדות טובות בשקר וגאווה, הולך כל היום בתפילין, ועוסק בתורה כל הימים והלילות ומסתפק בבגדים בלויים ופת חריבה וכל זה לגאווה ולשקר.

ולכן כדי שלא יטעה אדם ויתן לפעמים דופי בצדיקים גמורים, ויצדיק את הרשעים של שקר וגאווה, ולפעמים גם צדיק גמור מתנהג כך בפת חריבה ובכל הדברים, וכל זה מסור ללב ולא ניכר לעינים, ולכן דייק התנא אחר שמסר הסימנים אמר מה בין, שאתה לא תכיר אותם על ידי הסימנים שמסרתי לך, כי אינו ניכר

אור שבעת הימים

אמ"ק ב"ק מרן אדמו"ר שליט"א
בתורתו של הבעש"ט הקדוש

בעש"ט עה"ת פר' בראשית, אות ז-ט

אות ז

ז. נודע שהאדם מורכב מחומר וצורה, שהוא הנשמה והגוף. והנה הנשמה תתלהב תמיד לידבק בקוונה, רק סיבוב החומר מפסיק הדביקות, ומתאווה גם לחומריים משגל ואכילה, שהוא גם כן צורך גבוה לברר ניצוצין וכיוצא בזה, כי אם לימנים ידועים יכול לגבור הצורה על החומר לידבק בו יתברך שמו בסוד 'והחיות רצוא ושוב' (יחזקאל, יד) ונקרא קטנות וגדלות, וכמו ששמעתי ממורי בזה סוד הצמצום שהוא מיניה וביה, וסוד תלת רישין. ודברי פי חכם חן:

(ספר תולדות יעקב יוסף פרשת יתרו דף נ"ד ע"ב)

האדם כלול מגוף ונשמה

הכלל הוא שהאדם מורכב משני חלקים, גוף ונשמה. הנשמה משתוקקת להתדבק בשורשה האלוני, אך היא מסובבת על ידי החומר הגופני המושך את האדם כלפי מטה להשתוקק אל העניינים הארציים, כמאמר הכתוב (קהלת ג, כא) 'מי יודע רוח בני האדם העולה היא למעלה, ורוח הבהמה היורדת היא למטה לארץ'. ולכן לפעמים עולה האדם כלפי מעלה ומתאווה מצד נשמתו להתדבק בהקב"ה, ולפעמים מתגבר בו החומר ומשתוקק אל העניינים הגופניים.

אך עצם דבר זה שהאדם עולה ויורד, אינו מצב של בדיעבד, וכאשר האדם נמשך אל הגשמיות אינו צריך להרגיש שנפל ממדרגתו והוא נפרד מן הדביקות, אלא גם זה הוא עבודה שהקב"ה רוצה ממנו עכשיו שישתמש בגשמיות כדי להעלותה לצורך גבוה, כי לא נברא העולם להיות דבוק תמיד ברוחני, אלא כדי להעלות הגשמי ולברר ניצוצין, לתקן עולם במלכות שדי.

ורוב העתים נמצא האדם במצב זה של התגברות החומר, ורק מפעם לפעם מתגבר בקרבו אור הנשמה להתדבק בהקב"ה, והצורה גוברת על החומר.

'רצוא ושוב' – גדלות קטנות'

וענין זה נרמז בעבודת המלאכים שנאמר בהם (יחזקאל, יד) 'והחיות רצוא ושוב', וגם הנשמה האלונית שבקרב האדם יש בה דרגה זו, שלפעמים היא במצב של 'רצוא' ומשתוקקת כלפי מעלה לחזור לשורש אצילותה במחצב העליון, וכל זה הוא בזמנים ידועים בלבד, כמו שבתות וימים טובים וכיוצא ב' (כי יש השפעה של ה'זמן' הגשמי על איכות ההרגשה של האדם, אך קשה להבחין מהי 'אמת' ומה נראה כ'אמת', כי בשבת כל אחד מרגיש עצמו כשראשו בשמים, ולפעמים אין זה אלא דמיון מחמת הדברים הסובבים), אך ברוב העתים היא נמצאת במצב של 'שוב' כשהיא יורדת כלפי מטה לברר ניצוצין מתוך העולם הגשמי ולהעלותם לשורשם.

שני מצבים אלו בעבודת הבורא נקראים גם כן 'גדלות וקטנות', שלפעמים יש לו מוחין גדלות והנפש מתרחבת להתרומם כלפי מעלה בדביקות הבורא ית', ולפעמים הוא במצב של קטנות המוחין ששוע בענייני עצמו וחושב רק אודות עצמו ונמשך אל החומר.

הצמצום מיניה וביה

ואמר הבעש"ט ששני מצבים אלו של 'גדלות וקטנות' הנקרא 'רצוא ושוב', אינם כוחות הנמצאים מחוץ למציאות האדם, אלא הם הם עצם מציאות האדם, וכל אחד מורכב משני כוחות אלו, פעמים כך ופעמים

כך, והביא משל על כך מענין הצמצום, שצמצם הקב"ה את אורו כדי לברוא העולמות, והנה גם לאחר הצמצום הרי זה מציאותו ית', והיינו שהצמצום הוא 'מיניה וביה', כלומר, לא שיש דבר מבחוץ שגרם לו להתצמצם, אלא הוא עצמו מתרחב ומתצמצם, בסוד גדלות וקטנות, צמצום והתפשטות.

וכן אמרו חז"ל (ב"ר כא, ה) על אדם הראשון שנאמר בו (בראשית ג, כב) 'הן האדם היה כאחד ממנו לדעת טוב ורע' ופירשו חכמינו ז"ל 'כהדין קמצא דלבושה מיניה', והיינו שבתחילה היה נמשך מצד עצמו אל הטוב, ואילו הרע היה רק חלק חיצוני שנפרד ממנו, ועל ידי החטא נעשו הטוב והרע עצם מעצמותו כמו החגב שעורו אינו מציאות בפני עצמו אלא הוא סיום מקום הבשר.

ועל דרך זה הביא זק"ק באוצר החיים (פר' נשא מצוה שס"ג שס"ד) בשם הבעש"ט לענין המציאות האלונית, וזה לשונו: **אור פני מלך מאיר בכל העולמות, עד תחתית התהום כו', וכל העולמות נבראו מעצמותו יתברך כהדין קמצא דלבושה מיניה וביה.** ע"כ. והיינו שהלבוש שעל ידו צמצם והסתיר הקב"ה את אורו הבלתי גבול אינו דבר בפני עצמו אלא הוא הגבלת האור, אבל הכל מציאות אלונית, גם כח הרע המפריד ומסתיר, וגם כל העולמות וגם ההסתור גופא, הכל מציאות אלונית.

וכן האדם יש לו מצבים של עליה שנוטה אל הדביקות האלונית הרוחנית, ולפעמים נמשך אל הגשמיות כדי להעלותם, ושניהם הם מדרכי העבודה, לתקן העולמות בשלימותם, והם הם עצם האדם ולא כח חיצוני המתגבר בו.

וגילוי כזה שהכל מציאות אלונית ללא פירוד, שורה במקום העליון הנקרא 'תלת רישין' שהם כתר חכמה בינה (ראה לעיל אות ד), ששם יש גילוי אחדות אלונית ולית שמאלא בהאי עתיקא, ורק למטה במקום המידות מתגלה מציאות של טוב ורע.

אות ח

ח. אסתכל קודשא בריך הוא באורייתא וברא עלמא (זוהר ח' אקלד' וח' בקסא), המחשבה הוא כמו ספר שאומר מה שראה בספר, כן אומר מה שרואה במחשבתו. וכמדומה לי שזהו ששמעתי הפירוש אסתכל קודשא בריך הוא באורייתא וברא עלמא, שהתורה מחכמה נפיק, רצה לומר מה שראה שמחשבתו כביכול רוצה שיכרא, זה הדבר ברא.

(ליקוטי אמרים ד' ע"א, כתר שם טוב ח"ב ב' ע"ד)

הקב"ה ברא באמירה את מה שעלה במחשבתו

איתא בזוה"ק 'אסתכל קוב"ה באורייתא וברא עלמא', ומשמע שיש כאן שלושה חלקים, הקב"ה, התורה, והעולם, והקב"ה הסתכל כביכול בתורה ומכך יצר את העולם. אך הבעש"ט מפרש שהכל אחד, כמו האדם שאומר את מה שעולה במחשבתו, שהאדם והמחשבה והאמירה – כולא חד, ואינם שלושה דברים נפרדים, וכך ברא הקב"ה את העולם על ידי האמירה, כדכתיב (תהלים לג, ו) 'בדבר ה' שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם', והאמירה היא לפי המחשבה שיש בראשו, וכמו שהאדם מביט בספר ולפי זה יודע מה כתוב בספר, כך הסתכל הקב"ה במחשבתו והוציא באמירה את מה שיש במחשבתו, והאמירה היא הבריאה, והיינו שברא

את מה שעלה ברצונו לברוא.

וזהו שהתורה מחכמה נפיק, היינו שהתורה היא המחשבה על הבריאה, והיא יוצאת מעצם החכמה האלונית, כמו שהמושכל של המושכל כלול בשכל ואינם דברים נפרדים, וכן הידוע והידיעה והידוע – כולא חד.

אות ט

ט. שמעתי מן הרב המנוח מו"ה יעקב יוסף הכהן זללה"ה, ששמע מן אדוני אבי זקני הבעל שם טוב זללה"ה שאמר, לפעמים יש שהעולם עומד במעלות הרוממות, ולפעמים העולם עומד במדרגות תחתונות, ועתה שאני בעולם העולם עומד במדרגות הרוממות, עד כאן לשון הטהור של אדוני אבי זקני זללה"ה.

(דגל מחנה אפרים פרשת בלק בפסוק כעת יאמר)

מחשבת האדם מעלה את כל הבריאה

הכלל הוא שהמציאות נקבעת על פי הכרעת דעת האדם, כי כל מה שיש בעולם טוב או רע הכל הוא לפי מה שהשכל תופס. ולפעמים יש דבר טוב בעולם, אך האדם מביט עליו כדבר רע, א"כ נקבע המציאות של הדבר הזה כדבר רע אצל האדם הזה. ולכן כאשר האדם נמצא בקטנות ומביט על הכל בעינים שחורות, אזי המציאות של העולם נקבעת גם כן באופן זה. אבל אם מגיע חכם המסוגל לראות את הכל באופן של העלאה אל הטוב, וצופה ומביט על כל מציאות הבריאה כדבר טוב וחיובי ומוצא בכל דבר את התועלת, אזי הוא מעלה את כל העולם לדרגת הטוב והרוממות.

ולכן אמר הבעש"ט: כשאני בעולם הזה, אני במחשבתי מעלה את העולם ומדבק אותו בבורא, ומהווה אותו בדרך חיוב, אך לפעמים אין אדם שמסוגל להשיג את העולם כ"כ טוב כמוני, ואז העולם בקטנות. כי הכל נקבע לפי הסתכלות האדם, וכן הגדלות והקטנות נבחנו לפי האדם התופס את העולם בהסתכלותו.

נמצא א"כ כי מחשבת האדם מגביהה את כללות הבריאה יותר מאילו לא היה חושב כלל, והעולם מתגדל לטובה על ידי מחשבתו.

וכתב שם בספר דגל מחנה אפרים בביאור הענין וזה לשונו: והנה יש להבין אמרתי הטהורים, דכשיש צדיק וחכם מנהיג בדור, והעולם כרוכים אחריו ודבקים בו, אזי כולם נעשים חכמים, כי הכל הולך אחר הראש, וגופא בתר רישא גריא, על דרך משל אדם שהוא בר שכל ויש לו חכמה, אזי אף מה שעושה בידו או בשאר איברים הכל הוא בחכמה, כי הכל הולך אחר השכל, על דרך והיה מחנין קדוש (דברים כג, טו), היינו שיהיו כל שייפי גופך (זוהר ח"א עו). בבחינת חכמה שהוא קודש כידוע, כך כשהעולם הם דבוקים באיזה חכם וצדיק, שעושה הכל בחכמה טהורה, אזי הכל הולך אחר הראש, ופועלים פעולותיהם בחכמה, כמו שמצינו אצל אנטונינוס שאמר לרבי (ע"ז י): ידענא דזוטרא דבכו מחיה מתים, והיינו מפני שהיו דבוקים ברבי שהיה חכם גדול, והכל הולך אחר הראש, וכן הוא בכל דור ודור, כשיש צדיק אמת וחכם, והנה ראיתי באיזה ספר ישראל הוא אותיות לי ראש, והיינו שאז הם בבחינת ישראל במעלות הרוממות, כשיש להם ראש ומנהיג, ויעקב הוא עקב היינו כשאין להם ראש חס ושלוש, ואז העולם הוא במדרגות תחתוניות, זה יש לפרש תוכן כוונת דבריו הקדושים, עד כאן לשונו.

יריעה מיוחדת על התקשרותו של רביה"ק בעל 'היכל הברכה' עם דודו ורבו המובהק רבינו הקדוש שר בית הזוהר

רבי צבי הירש מזידיטשוב זי"ע (ב)

חיות רוחני דייקא מלימוד התורה

וכפי ששמעתי מפיו של אאמו"ר [רביה"ק בעל 'היכל הברכה'] זלה"ה ארבעה שבעות קודם פטירתו נבג"מ, זה לשונו הקדוש, אני יכול להלך במוחין לבד ביחודים קדושים וצירופי שמות הקדושים לערך מאה שנה, ואפשר עוד יותר, ולא התצרכתי עוד לשום ספר ללמוד, אף על פי כן אין בי חיות רוחני דקדושה, אלא דייקא כשאני לומד מתוך גמרא מדרש זוהר רמב"ם וכיצא בם, ואחר כך אני הולך בתוך ביתי הנה ונהגה, ואיחיד יחודים קדושים לערך שעה ולא יותר. והוא קבל זאת מדודו רבו רבינו מזידיטשוב, והוא מרבו רבינו מלובלין ומאפטא ומקאזניץ, ומרבו ר' ברוך [ממעזיבז] נכד לבעש"ט זלה"ה, ומרבו רבי משה ליב מסאסיב, והם קבלו כולם מרבינו רבי אלימלך [מליזענסק] זלה"ה, והוא קבל מרבו רבינו אלקי רבי ר' בער [המגיד ממעזריטש] זלה"ה, ומרבו ר' מיכל [מלאטשוב] זלה"ה, עד הבעש"ט זלה"ה, שעיקר המוחין דקדושה אינם באים לאדם בר ישראל אלא דייקא על ידי למודו בתורה הקדושה, דייקא מתוך הספר, ומי שאינו חפץ בזה הדרך הנ"ל אין בו ממש. (בן ביתי פר' שופטים)

הסתלקותו לגני מרומים

...ובכאן נסתים חיבור מורי דודי רבינו הקדוש רבינו צבי [מזידיטשוב], ומכאן ואילך אינו אלא נ"ב ואיזה קונטרסים שכתב בימי חורפו, וקרוב לימי זקנתו, התחיל לחבר חיבור מסודר על הזוהר, והכניס בתוכו כל הנכתב בצדו של זוהר שלו וקונטרסים שהיה לו, וחיבר חיבור קדוש, ובערב שבת קודש שנת כימ"ז צאתך [תקצ"א] סיים חיבורו בשלשה קדושות, ובשבת נחלה, וניגנו בליל רביעי י"א תמוז, ועמדתי אצלו בעת ההוא ואמרתי כמה תשבחות והיה מלהיט ומאיר, וכל הבית היה מלא אור ונשמות, ברעו עלאה אסתלק לרעו דלעילא, קדוש קדוש קדוש. (זהר חי ח"ג דף ע"ב)

שמעתי בשם כבוד זקני רבינו צבי הקדוש [מזידיטשוב] זצ"ל, שמנהגו היה שלא אמר בשבת פרשת בלק תורה על השולחן, ובסוף ימיו כאשר חיים לו ולכל ישראל שבק נודע הטעם לפי שנפטר ב"א תמוז שנת תקצ"א, ויום ההוא חל ברוב שנים בפרשת בלק, כמו שלא נמצא שום חידוש על פרשת ויקהל בספר הקדוש נועם אלימלך לפי שרבינו אלימלך [מליזענסק] זצוק"ל נפטר בכ"א אדר שהוא ברוב שנים הפשוטות בפרשת ויקהל.

(בני שלשים - קאסאן פר' בראשית. דברי תורה

יחודים בכל ההוה

ובזה ראיתי למורי דודי הקדוש רבינו צבי [מזידיטשוב] שהיה אומר על כל דבר קטן וגדול 'לשם יחוד קדושא בריך הוא ושכינתיה' בפה מלא, אפילו מעט מים כששתה, היה שוהא ואומר כמה יחודים עד כשהיה שותה המים היה דוגמא דלעילא, להמשיך מים עליונים לשכינת עוזינו אמנו, 'להחיות נפש כל חי ברוך חי העולמים'. וכן בכל דבר אכילה, כל תנועה ולעיסה היה בדוגמא דלעילא, ומעט מעט שאכל המשיך רב טוב לבית ישראל.

כל היום ביחודים

וכן שמעתי מאאמו"ר [רביה"ק 'היכל הברכה'] זלה"ה שראה לרבותיו הקדושים, שהיו מתנהגין במידות אלו, ובפרט לרבותיו רבו הרב הקדוש איש אלקים רבי אברהם יהושע העשיל זלה"ה מאפטא, ולרבו הרב הקדוש איש אלקים רבי נפתלי זלה"ה מראפטשיץ, שבכל דבריהם היו בהתלהבות חכמה ושמחה דקדושה ביחודים קדושים, ובתוכו היה ענוה יתירה בהתקשרות אחות אחד באהבת ישראל, וכן אצל מורי דודי רבינו דודי הרב הקדוש איש אלקים רבינו צבי מזידיטשוב ראה אצל דרכו בקודש כל היום ביחודים קדושים ביראה ואהבה יתירה עם ישראל ביחד, ובעת התפלה בבוקר ובערב היה לו התפשטות הגשמיות לגמרי, בשברון לבו בענוות צדקו ביחודים קדושים לאבינו שבשמים, והכל הולך למקום אחד, כי כל אחד לפי שורש נשמתו כך מדבק עצמו בעבודת הבורא ברוך הוא, וכן כיצא בזה בהרבה צדיקי הדור, ככולם היה עיקר עבודתם להשם יתברך באהבת והתקשרות בישראל באחדות אחד יחיד ומיוחד.

פירוט שמות הק' מגדול הארה

וכן בעת היחודים, בודאי עיקר היחודים של השמות בלב ובכיסוי, אבל לפעמים צריך לחזור על היחודים, להיות שגורים בלב ובמוחו לבל יכשל בהם, ובעת לומדו לפעמים מגדול הארה מפרט השמות המותרין, כגון בשילוב 'יוד אלף הי דלת ויו נון הי יוד', וכן שמות 'אלף הי יוד הי' בשילובים ובצירופים, אף שאין כאן שום הזכרת שמות חלילה, כי הם בשילוב, ובאמת בעת אמירות התורה בסעודה שלישית, היה מורי דודי הצדיק רבינו הקדוש [רבינו צבי מזידיטשוב] נוהג לפרט שמות כאלו מרוב האור, להתעורר למעלה למעלה.

(נתיב מצותיך נתיב התורה שבי א אות יד)

מורו ורבו המובהק

מורי דודי דודי אחי אבי רבי מובהק הרה"ק רבינו צבי מזידיטשוב שגדלני מנעורי על חיקו וסמך ידי עליו ושמשתי לפניו מיום היותי בן שש שנה עד היותי בן עשרים ושש, קדושתו ומדריגתו מי ימלל, מה שראו עיני ולא זר, כי לא קבלתי אותו לרבי מובהק, עד שהראה לי שיש לו מדריגות מרן אלקי הקדוש הריב"ש טוב, ושבחתי מי ימלל.

(זהר חי ח"א דף ג ע"ב)

התקשרות נפש בנפש

ואני הצעיר רוחי ראשון ואחרון נפשי ולבי הוא רבינו דודי צבי מזידיטשוב, ממש התקשרות נפש בנפש עד היום, ולא הוצרכתי לשלימות נפשי לרב אחר אחר פטירתו, אף על פי כן שמשתי שמונה עשר צדיקים, וקבלתי מהם תורה ויראה ודרכי השם.

מכהה גלגל חמה

כמאמרם בזהר (ח"א דף צד ע"ב) ר' אבא אתלהיטו אנפוי כנורא מחדוותא דאורייתא, וחמו חברייא אנפי שכינתא ואסתחרו באשא, והוא השמחה והדביקות באור פני מלך על ידי אור אין סוף שבתוך אותיות התורה, ועל ידי זה נבנה הקומה עד שממש ש"ע נהורין מאור השכינה מאיר על אנפי צדיקיא. כמו שעניי ראו ולא זר את פני מורי דודי רבינו צבי [מזידיטשוב], שפניו היו מלהטות כאור השמש בצהרים, והיה מכהה גלגל חמה, זאת זכיתי לראות פעם אחת. וכן כל אחד לפי מעשיו השכינה שורה עליו, ומדבר האותיות בהתלהטות ודביקות אמת בהכנעה ושפלות ושמחה.

(נתיב מצותיך נתיב אמונה שבי א אות ח)

סיפור שבחיו

ובאמת לצדיק גמור מוסמך לצדיק צריכין התלמידים להרחיב דעתו, כדי שיצא מאין ליש, וישפיע עליהם אור וחיות, כמו שעשו תלמידי רבי שמעון בן יוחאי שהאריכו לספר שבח רבי שמעון בן יוחאי בפניו, כדי שיצא מאין ליש וישפיע עליהם. וכן נהגתי מעודי לפני מורי דודי רבינו צבי הקדוש [מזידיטשוב], כשהיה מגלה לי רזין נפלאין או שמסר לי כתבי חידושי לעיין בהם, הייתי מאריך לספר בשבח, האך אף בגן עדן יהיה זה פלא לחדש חדושין כאלו, ובוה נתרבח דעתו 'יאצל מן הרוח אשר עליו ונחה' (במדבר יא, כה) על השפל הזה וכו'.

(נוצר חסד פ"ו מ"ב)

שיר השירים אשר לשלמה

בסבת מול טוב נאמנה שטורה בזהוהאל אל ידינו עק, אשר נפשו אוהה לזנוול מדרש, לאופס אידיא ספרי רבותי מאיר דרוח, הלא הוא מבוכיני הנריב הנעלה, דבק באלין קאמארא מאבחיני מדישה, עמוד אמונה ורב תבונה, קשור בלב ונפש אל כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א דרבני הנריב הנכבד שמו מפאריס, עמוד החכמה איש האמת כש"ת

מוה"ר שלמה ביערמאן שליט"א

לדגל השמחה והפארה השוריה במענו
בנישואי בתו תחי'

נעטר לון כסדין במילין קידין בבסא דברכתא מדיכל הברכה ואוצר הודים שיכזה לראות דורות ישרים ומבורכים דרוב נחת דקדושה במסילות רבותי צדיקי עולם ואך טוב וחסד ידיו מנת חלקי כל הימים שובע שמחות בנעימים

ידידים רוממוך בשירה קדמוך

בסבת מול טוב חמה ולבבית שטורה בדיצה ובחורוהאל מעלייתא אל ידינו עק, סכא וכולא ביה, מלא מדע אוצר תבונה, דרעין וסודין דבשרון, דגל מרבבה איש סטלה, שמו מפאריס בשידי דלולים

הגה"ח רבי ישכר דוב פרענקל שליט"א

עורך ראשי של סידרת ספרי 'זוהר דו'

לדגל עק חזרה השוריה באהלה, בתת ה' שטחה במענו
בנישואי בנו החתן שמעון עחד די"ו

נעטר לון כסדין במילין קידין בבסא דברכתא מדיכל הברכה ואוצר הודים שיכזה לראות דורות ישרים ומבורכים דרוב נחת דקדושה במסילות רבותי צדיקי עולם ואך טוב וחסד ידיו מנת חלקי כל הימים שובע שמחות בנעימים